

диван“), Фридрих Шлегел („За езика и мъдростта на индусите“), тя е преживяна реалност в творчеството на френските и английски писатели, „странствали“ из Изтока (Шатобриан, Юго, Ламартин, Нервал, Жид, Байрон, Конрад, Скот, Коулридж, Браунинг, Джордж Елиът и др). Сблъсъкът на културните стереотипи по правило се извършва от позицията на „европейското“, разбирано като превъзхождащ „център“ - към „периферията“ на „азиатското“... А що се отнася до „ориенталските жени“, то като моделно пресъздаване на същността им можем да приемем знаменитите Флоберови героини: Саломе, изправена срещу Св. Йоан, Салабмо - срещу Св. Антоний и ...Кючук Ханъм, известната египетска танцьорка и куртизанка, с която се среща самият писател в Уади Халфа. (След екзотичния си любовен сюжет Гюстав Флобер пише на Луиз Колет, че „ориенталската жена е като машина: тя не прави разлика между един или друг мъж“... Едуард Саид обяснява Флоберовите бягства в „страната“ на сексуалните фантазми с латентния му ориентализъм, подчертаващ една подчертано „мъжка представа за света“: „...жените обикновено са същества, породени от мъжкия блян за власт. Те са изразители на неограничена чувственост, глуповати са, и преди всичко са изпълнени със желания. Флоберовата Кючук Ханъм е прототипът на този карикатурен образ, който се среща често в порнографските романи (например „Афродита“ на Пиер Луис), чиято новост и привлекателност се основават на използваните ориенталски елементи. Освен това мъжката представа за света, която влияе върху практикуващия ориенталист, е общо взето статична, замръзнала, вечна. Самата възможност за развитие, трансформация, човешко движение (в най-дълбокия смисъл на думата) е отказана на Ориента и ориенталеца.“ А оттук до расовите теории за Ориента на Ръонан и Гобино има само една крачка.

Струва ми се, световите и на българския белетрист Димитър Димов са пронизани от подобно „флоберовско“ осмисляне на Другостта в образа на „ориенталската“ (левантинската) женственост. Макар неговата героиня Елена Петрашева да е вече не мълчащата Кючук Ханъм, която трябва да бъде обяснена от мъжа, а неизтощимо саморазголващата се словесно, модерна „източна жена“.

Съвсем явно е авторовото убеждение в наследствената обусловеност в човешката природа. То пронизва цялостното му творчество, дори когато след 9. IX.1944 писателят се старее да смени своя начин на мислене, „медицински“ обясняващ явленията, с марксисткия идиелект... Говорът на „кръвта“ еднакво ясно се